

בית נאמן

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 20:00

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

מוצאי שבת פרשת ויקהל, א' דר"ח אדר-ב'

נושאי השיעור:

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או בקו בית נאמן:
079-9270505

א. "משנכנס אדר מרבין בשמחה". ב. המעיל והפעמונים. ג. התורה מלמדת אותנו לדורות להודות בטעות. ד. פיוט "מי כמוך לריה"ל ע"ה. ה. דקדוקים בקריאת המגילה. ו. שיעור מחצית השקל. ז. מגילה במוצאי שבת. ח. למה עשו פורים יומיים? ט. שכונת "רמות" בירושלים ועיר "בני ברק". י. מדיני בן עיר ובן כרך ואם מוציאים זה את זה. יא. להבין לפני שמפללים.

שאינם מוכנים להודות בטעות. יאמר: אני? לא יכול להיות שאני טועה! מי אמר שאני טועה?! ... אבל יש דבר שאני טעיתי בו, והעיר לי עליו תלמיד חכם אחד תימני². מה הטעות? אמרתי (עלון מס' 398 אות י) שהכהן גדול היה לובש מעיל שהיו בו פעמונים, "והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקדש לפני ה' ובצאתו ולא ימות" (שמות כ"ח, ל"ה). כי אם היה נכנס בשקט בשקט, עם ישראל לא היו יודעים אם הוא חי או שהוא נפטר שם, כי הוא עלול למות שם כשהוא נכנס פנימה בקדש הקדשים. לכן יש לו פעמונים שעושים רעש. וזו טעות. למה טעות? מכיון שהכהן הגדול לובש רק בגדי לבן בקדש הקדשים. ובבגדי לבן אין פעמונים. הפעמונים רק בבגדי זהב שלו. ואם כן לא יתכן "ונשמע קולו", כי כשנכנסים פנימה אין שם שום דבר שמשמיע קול. אז אני טעיתי, פשוט מאד. איך אומר הרמב"ם ע"ה? כמה פעמים מעירים לו, והוא אומר "טעיתי ותקנו בספריכם"³. ואיך אני טעיתי? אני קראתי את זה בשם ספר ברית מנוחה⁴ (דף כ"ב ע"א), ושם כתב שבקדש הקדשים היה מנענע את בגדיו והיה קולן של פעמונים נשמעין חוצה. ע"כ. על כרחך שאין הדברים כפשוטן. אלא שקושרים לו ברגליו פעמונים - שרשראות, והם היו עושים רעש. ואם הכהן הגדול היה נפטר פנימה בקדש הקדשים היו מושכים אותו בשרשראות אלו כמו שכתוב בזוהר (פרשת אמור דף ק"ב ע"א).

התורה מלמדת אותנו לדורות להודות בטעות

ג. אז טעיתי. מה יש לי להתבייש שטעיתי?! משה רבנו נצטווה לכתוב בתורה (ויקרא י', ט"ז-כ'): "ואת שיעיר החטאת דרוש דרש משה והנה שורף. ויקצוף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים לאמר. מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש, כי קדש קדשים היא. ואותה

בישראל, והתגלגלו עד לצרפת. "לא טעית, זהו ויטה". ואני אומר: כן טעיתי...
2. הוא חותם כל הזמן ערש - ערב ראש חודש... מה זה ערב ראש חודש?! אבל זה לא הכוונה שלו, אלא עפר רגלי חכמים. התרגלתי בראשי תיבות שלו עד שהבנתי את הפירוש שלהם.
3. ויש פעם אחת ויחידה שהג"א אמר: הדברים הראשונים ברורים והוא לא טעה כלל. אשתימטיתיה להרמב"ם בשעה שכתב את התשובה, שיטת הר"ף בעירובין. וזה מופיע בהג"א ס' ש"א סעיף קטן מ"ה מאיפה אני זוכר את זה? רשמתי בזכרוני - ש"א מ"ה. יש לנו ראש עיר ברמת גן - כהן שאמה, וזה ש"א מ"ה... וככה אני זוכר. הג"א אומר שגם כשהרמב"ם אומר טעיתי, הוא לא טעה. ואנחנו הפוך, גם כשאומרים לא טעיתי, יתכן שטעינו... אבל הפעם ודאי טעיתי.
4. לא בית מנוחה, אלא ברית מנוחה. זה ספר קבלה קדמון שכל שנה כשמגיע כסלו אומרים בשמו (דף כ"ז ע"א) שבחדש התשיעי, וביום התשיעי, ובשעה התשיעית זה זמן מיוחד, ובשעה הזאת מי שיתפלל תקבל תפלתו. איני יודע כמה אנשים התקבלו תפלותיהם ביום ההוא ובשעה ההיא. אבל לספר אפשר תמיד... אולי פעם אחת מתורן אלף התקבלה תפלתם. וזה ספר בית מנוחה חובר בתקופת הראשונים, והמחבר היה רבי אברהם בר יצחק.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה"

א. "ראש חודש לישראל טוב ומבורך" (לשון חכמים ח"א סי' ט'). וראש חודש אדר-ב' שמופיע אחת לכמה שנים, עוד יותר טוב. אמרו חכמים (תענית דף כ"ט סע"א) "משנכנס אדר מרבין בשמחה", ורש"י אומר (שם) כי זה סמון לניסן. ולומדים מזה שאם יש שני אדרים, אדר העיקרי שמרבין בו בשמחה, זה אדר ב'. והגענו לאדר ב' אחרי ששה חדשים שאנחנו סובלים מיד הפושעים והרשעים האלה, יהי רצון שיעיר אדר הזה ויבשר אותנו דברים טובים. "ראשי חדשים לעמך נתת" ראשי תיבות רחל (שעה"כ דרושי ר"ח). שרחל אמנו תדבר עלינו טובות לפני הקב"ה, שישחרר לנו את כל החטופים, ויפסיק את המלחמה הארורה הזאת שבאה אלינו בפתע פתאום. יפסיק אותה לחלוטין. שידעו כל אומות העולם "כי הנוגע בכם, נוגע בבבת עינו". ככה כתוב בזכריה (ב'). וכתבו המפרשים שהכוונה כאילו כתוב "נוגע בבבת עינו" - של הקב"ה. אבל מפני הכבוד, הפסוק אמר "נוגע בבבת עינו". מי שנוגע בבבת העין, העין כואבת. אז הקב"ה אומר: כל מי שנוגע בכם - בעם ישראל - כאילו נוגע בבבת עיני כביכול. ובזכות הדבר הזה, ה' יאמר די לצרותינו. ששה חדשים ואנחנו סובלים, תשרי, חשון, כסלו, טבת, שבט, אדר א'. ועכשיו באדר ב' פנים חדשות באו לעולם.

המעיל והפעמונים

ב. אני צריך להודות שיש דברים שאני אומר בעל פה, ואני טועה. כל אדם ואדם טועה, אבל אשרי אדם שיוודע להודות בטעותו¹. יש אנשים

1. בלוח השנה שלנו כתבו ביום י"ט שבט שזה יום פטירת הרב בנימין כהן הרב של מושב ברכיה. ובאמת הרב בנימין כהן חי וקיים ברוך ה', "חי חי הוא יודך כמוני היום" (ישעיה ל"ח, י"ט). כוונתם לא על הרב בנימין כהן מחבר מלכי תרשיש, אלא על רב אחר מברכיה, שהיה לו חנות מכולת. והיה צדיק יסוד עולם. היה נותן בשפע, היה מודד ומוסיף, "מוליך ומביא מעלה ומוריד" (ר"ה דף כ"ב ע"ב)... היה אומר: מה אני עושה בכסף? נותן לכל אחד ואחד. לא שהוא נותן להם בחנם, אבל הוא היה בן אדם טוב שנותן מכל הלב. והנה חשבו עורכי הלוח שזהו רבי בנימין בעל מלכי תרשיש שהוא הרב של מושב ברכיה. הם לא יודעים. רבי בנימין מחבר מלכי תרשיש שיהיה בראי חותם ברכ"ה - בנימין רפאל כהן, אבל הוא לא נקרא רפאל, אלא בנימין כהן. יס שפר חדש שמספר עלי. הוא נראה כאדם פשוט אבל היה אדם מיוחד. והוא היה חתנו של מורנו ורבנו רבי רחמים חי חותיה הכהן. אז הם ערבבו אחד בשני. והמחבר של מלכי תרשיש כותב: "כבודו אחראי". אני לא אחראי. אם יתפסו קושיא, היא לא עלי, אלא על מי שעורך את הלוח. איך טעיתי? אני לא טעיתי. פעם אחת נסעתי לצרפת עם אבא בחדש אלול תש"ל, וחזרתי ארצה וראיתי שיש קופסאות חתונות בעברית, והיה כתוב בהם: "לא טעיתי, זהו ויטה". היו דברים כאלו

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשבבי העומדים [בין באור] בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קרוב וגאמר אמן. ובכללם לכל חיילי ישראל היקרים המוסרים נפשם חזק ונתחזק בעדעמנו ובעד ערי אלקינו.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	17:12	18:24
ת"א:	17:29	18:26
חיפה:	17:18	18:25
ב"ש:	17:29	18:26

הזה? "דמי מתקוממי אזה". מישוה יודע מה זה גולדשטיין באידיש? אבן זהב. (גולד זה זהב, ושטיין זה אבן). זה אזה - אבן זהב. "דמי מתקוממי אזה" - מי זה שיזה דמי המתקוממים? אזה - אבן זהב. "ודגלי ארים כדבר כל חוזה". זה מה שעשה ברוך גולדשטיין ז"ל. כתבו עליו ספר בזמנו, שמו "ברוך הגבר", ואמרו לי: אסור שיראו אותו הממשלה, ישרפו לך את הספר. אמרתי להם: אני אשים אותו מתחת למחבת ומתחת לקרקע... כתבו שם שהבחור הזה היה רופא, הביאו לו גויים והוא טיפל בהם, הביאו לו יהודים והוא טיפל בהם. אבל באותה שנה הגויים תכננו לטבוח ביהודים, והוא לא הרג סתם. **באותו פורים רבי חיים קניבסקי ע"ה אמר: ראיתי את אבא בחלום ואמר לי שיש גזירה על שונאי ישראל. אמרתי לו: למה יש גזירה? אמר לי: ככה. ולמחרת הודיע לי אבא שהגזירה בטלה.** ולא הבינו מה הגזירה ואין היא בטלה. אבל היא בטלה ע"י שהיהודי הזה הלך ותקע חרבו בלב הגויים האלה. אבל לא תמיד יש זכות כזאת. אם היינו יודעים כמה שנאה יש להם. הם מתפרנסים מאתנו, מקבלים מאתנו כל טוב שבעולם, והם עושים הכל להרע! יחיא סנוואר היה חולה במחלה הידועה ועמד למות, ובאו רופאים יהודים וטפלו בו, ויצא בריא! במקום להכיר טובה, הוא עושה מה שהוא רוצה. אינו יודע להכיר טובה. הבהמות האלה לא יודעים להכיר טובה. לכן אומר רבי יהודה הלוי כמו ברוך נבואה: "דמי מתקוממי אזה", אני אזה על ידי אבן זהב (גולדשטיין). ו"דמי" זו השנה שהוא עשה את זה - נ"ד (תשנ"ד). "ודגלי ארים כדבר כל חוזה" - אני ארים את הדגל של ישראל כדבר כל חוזה, כל הנביאים בשרו אותנו שיגיע הזמן שתרימו הדגל שלכם. "הנה אלקינו זה קיינו לו" (ישעיה כ"ה, ט). צריך לדעת שהקב"ה מחכה ליהודים כאלה, בעלי אומץ רב, בעלי כח, בעלי יושר שלא מפחדים מגוים כאלה. בסוף הוא נהרג, אבל הוא נהרג אחרי שרוותה חרבו מדם הפושעים האלה. אבל ח"ו להבין מדברי שאנשים יקחו את החוק לידיהם ויעשו מעשה פגיעה בערבים (כמו שעשה גולדשטיין). אני לא אמרתי ככה! אני אמרתי שגולדשטיין בזמנו היה ככה, אבל אנחנו לא נעשה שום דבר. ראיתם אותי שאני פוגע בערבים?! לא. אבל ההנהגה צריכה להיות חזקה ולתת הוראות נכונות. פעם היה חוק כזה שמה שיהיה ברחוב, אפילו ערבי נותן לך סטירה, אל תחזיר לו. יתן לך מכות, אל תחזיר לו. מתי תחזיר לו? אחרי שיהרג אותך ותלך לשמים, תתבע אותו, תחזור משם ותחזיר לו... זה שגועו! לא ככה עושים. אבל כל מה שהחוק אומר לא לעשות - לא לעשות. אנחנו צריכים להשתדל לשנות את החוק לטובה.

"ויהי בימי אחשוורוש, מלך הוקם על כבדו"

ו. אחר כך כתוב שם: "ויהי בימי אחשוורוש, מלך הוקם על כבדו". בג'ר'בא היו קוראים את הפיוט הזה מתורגם בערבית, ולא היו מבינים מה זה "כבדו"? חשבו שיש דבר ששמו "כבדו", ועליו שמו את אחשוורוש... לא ככה, "מלך הוקם על כבדו" הכוונה שאחשוורוש הזה הוקם למעלה כמו עץ הברוש שהוא גבוה מאד. איפה מצאנו ביטוי כזה "הוקם על"? בשמואל ב' (פרק כ"ג פסוק א'): "נאום דוד בן ישי ונאום הגבר **הוקם על משיח אלקי יעקב** ונעים זמירות ישראל". ככה הפסוק אומר שם. "הוקם על" הכוונה הוקם למעלה. לכן לא אומרים "על כבדו", אין דבר כזה ששמו כבדו, אלא הוא הוקם למעלה כמו ברוש.

פיוטי רבי יהודה הלוי ע"ה

ז. **רבי יהודה הלוי חיבר ששה פיוטי "מי כמוך"!** הרבה לא יודעים, וחושבים שהוא חיבר רק "מי כמוך" לפורים. אבל למעשה הוא חיבר ששה שירים של מי כמוך! יש "מי כמוך" לפסח, ויש לכיפור, ועוד. והטעם שלו וחוש הדמיון שלו, מיוחד במינו. פעם הוא כתב שהקב"ה ברא את הים - "ויעש לו זר זהב" (שמות כ"ה, כ"ד). מה זה "זר זהב"?

מלוכלך, אבל כאשר הם הורגים, הם לא מלוכלכים, הם "גויים נקיים" ואנחנו המלוכלכים... אבל לא עבר כמה זמן, וגם יצחק רבין נהרג. "על דאטפן אטפון וסוף מטיפין יטופון" (אבות פרק ב' משנה ו'). היום אנחנו יודעים למפרע שמה שעשה הבן אדם הזה, עשה בשכל ובדעת. (ועשה את זה על דעת עצמו, כי ידע שלא יאשרו לו השלטונות שלנו)...

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת **שולמית** ברכה טובה תחיל בת הרבנית **אסתר** (חיה) **לויזה** ע"ה.

נתן לכם לשאת את עון העדה, לכפר עליהם לפני ה'. הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה, אכול תאכלו אותה בקדש כאשר צויתני". צריך לאכל אותה וזה כבר נשרף. ואחר כך כתוב: "וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה', ותקראנה אותי כאלה" - הכוונה שלו על פטירת נדב ואביהוא - "ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה'". זאת אומרת אהרן הצטדק במה ששרפו את החטאת. וכתוב: "וישמע משה וייטב בעיניו". ולכאורה זה דבר צדדי, לא קרה שום דבר. משה רבנו חשב שהיו צריכים לאכול, ואהרן פייס אותו והסביר לו למה עשו את זה. גמרנו. למה התורה מספרת את זה? **אלא התורה ספרה לנו את זה כדי להודיע לכל הדורות הבאים: אם אתה טועה, תפרסם שטעית! לא קרה כלום אם טעית.** אתה בן אדם, כל בן אדם טועה. "וישמע משה וייטב בעיניו". אמר לו: תודה רבה אהרן שהארת לי את העינים, והערת את אזני להודות בטעותי. וזו דוגמא לכל הדורות הבאים.⁵

פיוט "מי כמוך" לריה"ל ע"ה

ד. יש לנו עוד מעט שבת זכור, וקוראים בה פיוט מי כמוך. וזה משהו מיוחד של רבי יהודה הלוי. **השירים שלו, הם לא רק שירים, אלא מלאים בטחון ואמונה שאין כמותם!** - "אדון! חסדך בל יחדל". בשנת תשכ"ב, היה לי שבוע שלא הרגשתי בו טוב וישבתי בבית. **אבא ע"ה אמר לי:** אל תשב בטל, תחבר פירוש על מי כמוך. והוא אמר לי **בבית הראשון תכתוב על "אדון חסדך בל יחדל" שאין הכוונה "אדון" בשוא פתח.** לא "אדון חסדך", אלא האל"ף בקמץ - "אדון! חסדך בל יחדל". אדון זו קריאה - אדוננו הקב"ה - החסד שלך לא יחדל. "אמַתְךָ מבצר עוז ומגדל". אבל "אדון עולם אשר מלך" האלף בשוא פתח כי זה בסמיכות - אדון של עולם. אז כאן לא "אדון חסדך", אלא "אדון! חסדך בל יחדל". ואחר כך אני כתבתי פירוש על הכל⁶. ובפיוט הזה כל משפט מסיים בפסוק מהתנ"ך שמסיים במלה לו. כמו "מעוז לאביון בצר לו" (ישעיה כ"ה, ד). "אשרי כל חוכי לו" (שם ל, י"ח). כולם ככה, חוץ מפעם אחת שכנראה התכוין רבי יהודה הלוי ל-"לא" באל"ף. וזה בבית "כטוב לב המלך ביין, אמר להביא לפני את יפת העין". מי זאת יפת העין? ושתי. "ותמאן בדברו לאמר אין, העזה פניה ותאמר לו". בפסוק הזה במשלי ז', כתוב "ותאמר לו" בוי"ו. אבל יכול להיות שרבי יהודה הלוי התכוון לומר "העזה פניה ותאמר לא" - ושתי המרשעת אמרה: אני לא באה למלך (וע"ב בס' סנסן לליאיר עמ' תט"ו).

"דמי מתקוממי אזה, ודגלי ארים כדבר כל חוזה"

ה. אחר כך כתוב: "דמי מתקוממי אזה, ודגלי ארים כדבר כל חוזה". זה שיר שמצאתי בו רמז נפלא למה שקרה לפני שלושים שנה עם יהודי אחד, בן אדם טוב, שמו 'ברוך גולדשטיין'⁷. איפה רמוז השם שלו בקטע

5. אני מכיר אנשים שמעולם לא יודו על האמת. פעם כתבו על איזה ראש ישיבה אחד שנתן שיעור, וקם תלמיד אחד ואמר לו: כבוד הרב, תוספות אומרים אחרת. שאל אותו: איפה אמרו? אמר לו: במסכת אחרת. הביא את המסכת, הרב כביכול קרא בתוספות כמו שהוא אמר. ואמר לאותו בחור: אם כן מה אתה רוצה? אחרי שהלך אותו ראש ישיבה, הבחור הזה הסתכל וראה שלא היו דברים מעולם. מה שאמר הוא נכון. אז הראה לחבריו: תראו, מה שאמרתי זה נכון. אבל העקשנות ככה היא. והיו שני חכמים גדולים, הרב איריבך ועוד חכם. הרב אמר משהו, ואמר לו אותו חכם: נדמה לי שזה לא בדף הזה, אלא דף לפני כן. אמר לו הרב: כן, אתה צודק. ואחר כך התברר שמה שאמר הרב זה היה נכון. ומה שאמר לו המעיר, לא היה נכון. אבל בשביל כבודו של החכם, הרב אמר לו: אתה צודק ואני טעיתי. אז כאן אני טעיתי. וכי אני מחזיק מעצמי שאני הרב עובדיה? חס וחלילה!

6. יש כמה הערות יפות בפיוט הזה. בתוכם היו מחבבים את השירה של רבי יהודה הלוי. אני זוכר פעם אחת ביום פורים (בשנת תשי"ג או תשי"ד, לפני שבעים שנה), היה חזן אחד, שמו 'עקב בראמי', שאמר: אל תרגיזו את רבי יהודה הלוי! תקראו את השיר שלו בטעם, לא במהירות. אל תרגיזו אותו... מה היה שם? היו מלים שבמהירות אתה בולע אותם. צריך לשים לב לזה. 7. הוא היה רופא וטיפל בכמה חולים ערבים, וכמוכן בחולים יהודים. והנה פתאום בליל פורים הוא שמע שהערבים באים להרוג כמה וכמה יהודים. מה הוא עשה? הביא אתו נשק למסגד של הערבים שם, והם לא ידעו מזה. הוא ראה שהערבים הוציאו את הנשק שלהם, אז גם הוא הוציא את הנשק שלו, והתחיל להכות בהם על ימין ועל שמאל. הרג שלושים ערבים ביום פורים. והם אמרו: מה זה? הפתעה עשה לנו את זה. אבל לעשות מה שהם עשו לנו בשמיני עצרת ובשמחת תורה, מותר להם הכל! אז הוא הולך והכה בהם, אבל הם לא שתקו, אלא קרקעו אותו לגורים. אחר כך בא ראש הממשלה (שמו יצחק רבין) ואמר: "היהודי המלוכלך הזה" - מלוכלך! - ככה עשה להרוג ערבים? אנחנו מחפשים לעשות שלום, ואתה עושה ככה?! אחרי שבוע-שבועיים הייתי במונית בתל אביב, והיה הנהג ספרדי, אז הוא אומר לי: כן, היהודי

לע"נ

א"מ דיאמנטה בת כמסאנה לבית סופר נ"ע ט' אדר-ב' תשע"א
ולע"נ אחותי רבקה בת דיאמנטה לבית כהן נ"ע י"ב באדר תשע"ה
תנצב"ה

מדבש, האשכנזים רואים פיוט של רבי יהודה הלוי, ומיד עטים עליו ומכניסים אותו בסידורים שלהם, ואנחנו איבדנו את זה!

"המולך" מלרע

ט. כל אלה הערות בפיוט "מי כמוך". אבל במגילה עצמה יש עוד הרבה הערות. הערה ראשונה: "ויהי בימי אחשוורוש, הוא אחשוורוש המולך מהודו ועד כוש" (אסתר א' א'), יש אומרים "המולך" מלעיל, וזו טעות! כי המולך במלעיל פירושה עבודה זרה ששמה כך (ויקרא כ' ב'). אלא צריך לומר: "המולך" במלרע, שפירושו: אשר מלך מהודו ועד כוש. הלמ"ד מנוקדת בצירי ו לא בסגול.

"רצפת" הפ"א רפויה

י. עוד דבר. כתוב (פסוק): "רצפת בהט ושר ודר וסחרת". כולם אומרים "רצפת" כשהצד"י בשוא נח והפ"א דגושה, אבל בעברית "רצפה", פירושה גחלת. כמו שכתוב בישיעה (ו' ו'), בהפטרה של פרשת יתרו: "ויעץ אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה, במלקחיים לקח מעל המזבח". "רצפה" פירושו גחלת. וכי אחשוורוש מזמין אנשים לשבת על גחלים? ... אתה רוצה לשרוף אותם?! אלא צריך לומר "רצפת" הצד"י בשוא נע (או בשוא פתח למנהגנו) והפ"א רפויה. וגם מה שאומרים בשפת הדיבור "רצפה" בדגש זו טעות, אלא צריך לומר רצפה בפ"א רפויה, כי כך זה מלשון מרוצץ ומרוצפות. לכן צריך לומר "רצפת" בהט ושר" בפ"א רפויה. וזו הערה שכתבו פעם ב"יתד נאמן" לפני שנים רבות, שצריך לומר "רצפת" בפ"א רפויה.

העץ נתון לך. "והעם לעשות בו כטוב בעיניך"!

יא. ויש עוד סיפור יפה, כתוב (ג' יא): "ויאמר המלך אל המן, הכסף נתון לך, והעם לעשות בו כטוב בעיניך". ובמדרש (אסתר רבה פ"ז אות כ"א) עשו רמז יפה, "הכסף" גימטריא "העץ" (165). כאילו המלך אחשוורוש אומר להמן: "העץ" נתון לך, שיהיה לך עץ לתלות אותך עליו. ומקשים המפרשים, אם זה רמז ל"עץ" איך יבוא ההמשך? "והעם לעשות בו כטוב בעיניך"? ואמרו על זה סיפור יפה ואמתי שהיה לפני 400 שנה. היה מלך שהיה לו שר יהודי בשם שמואל הכהן, והנה פעם אחת, היה יהודי הולך בדרך והתנפלו עליו הגוים ולקחו לו את כל מה שהיה בידו. והוא התחיל לבכות, עד שבא מישהו חזק ואמר לו: למה אתה בוכה? אמר לו: "לקחו לי את כל מה שהיה לי ביד!". אמר לו: "אני יכול להציל לך את כל הממון שלך, אבל מה תתן לי?" אמר לו: "אתן לך חצי ממנו". אמר לו: "לא, אני רוצה יותר". אמר לו: מה עוד? חצי אני נותן לך! "לא עמלת בו ולא גדלתו" (יונה ד' י'), אבל הגיבור הזה התעקש,

זה החול. החול שעל שפת הים הצבע שלו כמו זהב, לכן כתב על זה "ויעש לו זה זהב" ... וחבל שהאשכנזים גילו את הפיוטים האלה מכתב יד, ואילו אנחנו הספרדים שרבי יהודה הלוי הוא "שלנו", איבדנו אותם. בלי נדר, אם נדפיס שוב סידורים של פסח, נכניס שם את השיר הזה של רבי יהודה הלוי שכל הבתים שלו מסתיימים במילה "זהב". וגם על כיפור יש לו שיר מיוחד, ונדפס בסידור של רבי חיים פלאג'י. כל דבר וכל מלה מכתב ידו של רבי יהודה הלוי שווה מליונים! אבל העולם לא יודע את זה. אפילו בין האשכנזים שלכאורה הם חוקרים הרבה, יש כאלה שלא מבינים את זה⁸.

"בוקש ונמצא לפני צבי עופר"

ח. בהמשך של מי כמוך כתוב: "רחשה אסתר למלך באמרי שפר, בשם מרדכי ונכתב בספר, בוקש ונמצא לפני צבי עופר, כי בול הרים ישאו לו". מה זה "נמצא לפני צבי עופר"? שמעתי מאבא פירוש, שכאשר בגתן ותרש שמו בכוסו של אחשוורוש סם המוות, ואמרו שאין שם שום סם, מה עשו? לקחו איזה צבי, ונתנו לו לשתות מהמים של בגתן ותרש, ומת על המקום. וזהו "בוקש ונמצא לפני צבי עופר". אמנם רבי יעקב חיים סופר שיהיה בריא אומר שהוא לא מצא כן במדרשים. [א"ה: מצאתי מקור הדברים בספר "אשכול הכופר" לר' אברהם סבע, שביאר כן כוונת ריה"ל]. אבל יכול להיות שרבי יהודה הלוי אמר את זה בגלל החרוז - "רחשה אסתר למלך באמרי שפר, בשם מרדכי ונכתב בספר, בוקש ונמצא לפני צבי עופר". צריך ללמוד את האומנות המיוחדת של חכמי ספרד בשירה. אנחנו איבדנו את זה. מי זה אנחנו? כל הספרדים. כבר מאות שנים שלא יודעים לכתוב שום דבר, כותבים בסגנון שלא שווה פרוטה. תכתוב בסגנון ספרדי מובהק שהוא מתוק

8. כמו שפעם כתב הרב קורמן: אני לא יודע מה רוצים העורכים של שירי רבי יהודה הלוי, השירים האלה "עבר זמנם ובטל קרבנם" (ע"פ ברכות דף כ"ו ע"א). אדוני! אין לך חוש טעם, חוש הטעם שלך פגום... אתה לא יודע מה זה השירים האלה. אם היית יודע, היית קופץ! אם היית שומע את השירים האלה, היית רוקד! מאז שרבי שלמה בן גבירול התחיל לכתוב שירים, התחילו לכתוב שירים מיוחדים במינם. ורבי שלמה בן גבירול היה כותב על הכל, פעם הוא כתב שיר על קמצן אחד, כי ביום פורים הקמץ הזה ששמו משה הזמין אותם, והביא להם כוסות קטנים של יין ושתי. אחרי שסיימו אמרו לו: משה, מה זה? תביא לנו עוד יין! מה הוא עשה? הביא להם מים ואמר: זה מה יש... וכן גבירול היה צעיר מאד וכתב עליו שיר: "ככלות ייני, תרד עיני, פלגי מים, פלגי מים. הנני ריע לצפרדע, עמו אזעק ואשווע, כי כמוהו מי יודע. שיר המים שיר המים". אני חבר של הצפרדע שכל הזמן חי במים, וגם אני גם כן חי במים, לא הביאו לי כלום... והקמצנות של אותו משה - שאף אחד לא מכיר אותו - נעשתה לחפרת עולם... אדם ילמד טעם טוב שלא יתקמץ. אם קשה לך, מלכתחילה אל תזמין אנשים. אבל אם כבר הזמנת אורחים, תביא להם כוסות גדולים "בבעים מלאים יין וכוסות, ואומר אליהם שתינו יין", ככה כותב ירמיה הנביא (י"ה ה') שהביא לבני בית הרכבים. גם רבי יהודה הלוי היה מביא אוכל ושתייה לאורחים ברחבות ובגדיבות לב. וכך גם האבן עזרא. אבן עזרא היה עני מרוד, ויום אחד בא אליזה מקום, "ואשאלה ללחום, ולחם אין... שאל בערמה משכנים יין". (שיר "באתי ביום צום"). והוא כותב: ראיתי שאין לו אפילו טיפת יין בבית, ואמרתי לו: אם אין לך יין א"כ מה אתה רוצה מאתנו? אל תזמין אותי, למה אני צריך אותך? היו שופכים לי לבם בכל צורה שהיא. לכן הספרדים לומדים את הטבע הטוב הזה, להזמין אורחים ולתת להם כל טוב. אם אתה מזמין אורח ואתה לא נותן לו כמו שצריך, זה לא טוב. היה אחד שגמתי לי ענבה אחת, ואומר: הנה נתתי לך ענבה, שתהיה ענינו... מה אתה מביא ענבה אחת?! לא עושים ככה, תביא אשכול שלם, תהיה בן אדם, שלא יהיה לך לב רע כזה.

נאמנים דבריו

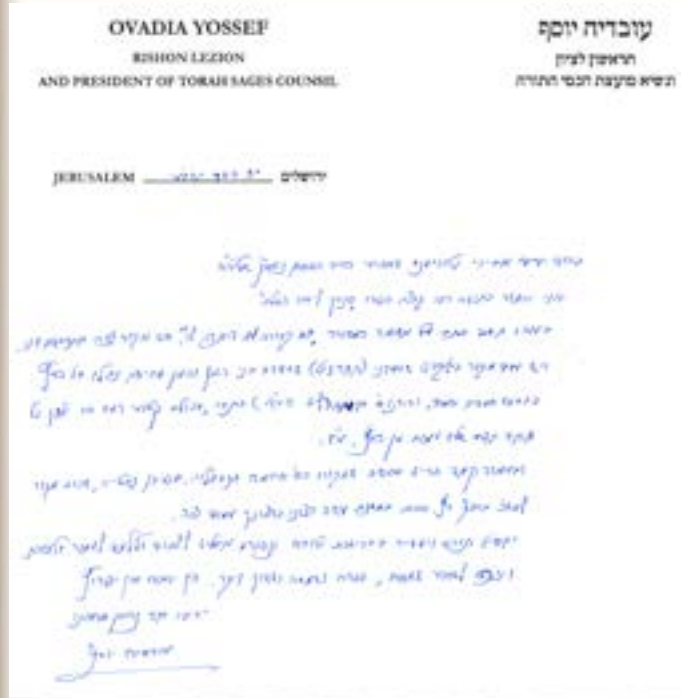
אומר ח"ח הזכיר זה בשם פנקס "מעשה בית דין", ובשו"ת יביע אומר ח"א (חארי"ם סימן ט"ז אות ט"ז) כתב בענין אחר: וכן בפנקס "מעשה בית דין" הנמצא אתנו במשרד הרבנות הראשית במצרים. ע"כ. ובכלל קשה לומר שנמצאו בגניזה הקהירית תומרים מהאחרונים כהרב אהרן בן שמעון והרב יהודה מסלתון שכינהו בבית הדין בקהיר בדור הסמוך להגרע"ו. וד"ב.

אמנם בירחון אור תורה ניסן התשל"ז (ס' קי"א) נדפס מאמר מאת "הרב מאיר יוחנן" בענין היתר הקראים, ושם אכן כתב בזה: "והנה רבני מצרים דור אחר דור עשו מעשה רב להיתרם, וכאשר ענינו תחזינו מישירים בספר 'מעשה בית דין' אשר נכתב במצרים ע"י רבני המקום מכמה דורות...". אולם ייפלא כיצד הגיע הרב מאיר יוחנן לזה, והרי עדיין לא נדפס אז יי"א חלק ח"א, ואיך הגיע לתוך כתבי מרן הגר"ע יוסף בבית? זאת לדעת כי "הרב מאיר יוחנן" הוא הרב יצחק יוסף עצמו, וכמבואר בירחון אור תורה תמוז התשע"ב (עמ' תתקכ"ג) ובשו"ת בית נאמן ח"ב (עמוד קסג), ובילקו"י (שובע שמחות ח"ב עמ' קי"ז). וידידנו היקר הרב הראל זנזורי הלוי, הממונה על גנזי המלך, הראה לנו כתי"ה הרב יצחק יוסף, בו מבקש ממרן ראש הישיבה שלט"א (שהיה אז עורך אור תורה) להדפיס מאמרו על שם "הרב מאיר יוחנן". ונמצא שהרב יצחק יוסף עצמו ציין ל"ספר מעשה בית דין". והוא ע"פ מה שמצא וליקט מכת"ר מרן זצ"ל. וכן הוא באמת לשון מרן זצ"ל במכתבו הנדפס בספר המעמד האישי של הקראים (עמ' 140). ע"ש. ומסתמא באותה עת שח לו מר אביו מרן זצ"ל כי אינו ספר מאש אלא פנקס ביה"ד וכו'. וזהו הענין האמיתי שבסיפור. וברבות השנים השכחה גוברת ונתגלגל הסיפור על הגר"מ לוי, ונוסף לו נופך שלא הזכיר מדברי היב"א וכו'. ולא היו דברים מעולם...

בעלון השיעור השבועי (מס' 434), הובא שיעורו של הראשון לציון, ושם (הערה 4) האריך לספר על מר אביו מרן הגר"ע יוסף זצ"ל שמצא בגניזה הקהירית דף מפנקס בית הדין שהיו לפניו במצרים, שהתירו את הקראים, אחרי שקבלו עליהם דברי ביריות, ובשו"ת יביע אומר חלק ח"א (ת"א עמ' ס"א אות י"ב) הזכיר את "מעשה בית דין" זה וכך פסק. ושוב נכתב בזה: "יש חכם אחד מספר רחמים ע"ה שהביא מה שכתב ביביע אומר בשם מעשה בית דין, ולא הזכיר את היביע אומר, וכתב 'וכן ראיתי בספר מעשה בית דין'. ובא לקבל הסכמה ממרן הרב הסתכל וקלט מיד, שאל אותו: יש לך ספר מעשה בית דין? לא. אבל אתה כותב... ראיתי את זה ביביע אומר. אמר לו מרן: דבר ראשון, למה אתה לא מזכיר יביע אומר. דבר שני, אין ספר כזה, זה פתק שראיתי על הרצפה... אז תתקן את זה. והוא תיקן... סוף גנבו... תכתוב ראיתי ביביע אומר שהביא מעשה בית דין. עכ"ל.

ודבריו ירמזו על משה"ר הגר"מ לוי זצ"ל, כי כן רגיל לומר בהעירו על משה"ר זצ"ל דוקא כפי שיראה הרואה בספריו ושיעוריו. והוא פלא עצום, כי בספריו לא כתב מאומה בענין היתר הקראים! רק בספר מלוה ח"א (ת"א פ"א עמוד 14) דן האם מותר להלוות להם בריבית. ע"ש. אך לא נגע כלל לענין נישואין עמהם, ולא הזכיר כלל ספר מעשה בית דין. ובכלל, ספרו יצא כחצי שנה לפני יביע אומר חלק ח"א. ובחינם האשימוהו ב"גניבה ספרותית" ח"ו. והעובר בעין יפה על ספריו יראה שאם ספר מסוים אינו מצוי עמו וראהו מתוך ספר אחר, הוא מציין זאת בפירושו. וכל שכן שלא יימנע מלהזכיר שהוא בספר האהוב עליו "יביע אומר". [גם מ"ש בשם מרן זצ"ל שהוא פתק שמצא על הרצפה בגניזה הקהירית, הנה בשו"ת יביע

תיקח את הזבל ואת הבררה, ואני אקח את הטוב! וגם כאן הפירוש הוא אותו דבר: **"ויאמר המלך הכסף נתון לך" - העץ נתון לך שיתלו אותו על העץ.** **"והעם לעשות בו כטוב בעיניך" - מה שאתה רוצה, שהוא הטוב בעיניך, תתן לעם.** אם אתה רוצה להיות בארמון, תן אותו לעם. ואם אתה רוצה הרבה כסף, תן את זה לעם. **הרב עובדיה זצ"ל** הביא את הסיפור הזה (ספר ענף עץ אבות עמ' פ"ה), ולא כתב את המקור שלו. ואני חיפשתי את המקור ומצאתי אותו בספר שנדפס בשנת של"ז, והבאתי את זה בסנסן ליאיר (עמ' קמ"ד בנד"מ), וכתב לי מכתב במיוחד: **"תודה שהבאת לי את המקור של הסיפור הזה."**

שיעור מחצית השקל

יב. שיעור מחצית השקל השנה הוא עשרים וחמשה או עשרים וששה שקלים. רמז לדבר (שמות ל', ט"ז): "ולקחת את כסף הכיפורים". **כסף הכיפורים** ראשי תיבות עשרים וחמש. **"את כסף הכיפורים"** ראשי תיבות בגימטריא עשרים ושש. כי זה קצת יותר מעשרים וחמש, אז לתת **עשרים ושש**. אחר כך מי שרוצה לתת פלוס מע"מ, יתן 29 ש"ח. איפה מצאנו רמז לזה? "והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה' לכפר על נפשותיכם" (שם). **והיה גימטריא עשרים ושש**. "לבני ישראל" מתחיל בלמ"ד, זה שלושים. אז בעשרים ושש יוצאים לכל הדעות. מי שרוצה לתת ויש לו לב טוב - לא כמו משה ההוא שנותן טיפת יין... (עיין בהערה מס' 10) - שיתן שלושים או עשרים ותשע.

זמן רבנו תם

יג. פורים השנה חל במוצאי שבת. יש כאלה מחמירים כמו שאנחנו נוהגים תמיד במוצאי שבת לחכות עד רבנו תם. ואני פעם [בשנת תשל"ג] שמעתי **מהרב עובדיה ע"ה** שהוא דבר על זה בחריפות. אמר: **רבנו תם זה לא סתם דעה, אלא עשרים פוסקים סוברים כמוהו!** (עיין בשו"ת יבי"א ח"ב חאו"ח ס' כ"ב). צריכים לחכות. הרב לא דיבר על פורים, אלא דיבר באופן כללי. והנה [באותה שנה חל פורים] במוצאי שבת, [והמתנו לזמן ר"ת כדי להדליק הנר לברך עליו ואח"כ לקרוא המגילה], והיה שם יהודי גר באי ירא שמים, שמו מכלוף כהן, אמר לי: יש לי עבודה, אני עובד בדואר בלילה, מה אתה מעכב אותנו? אמרתי לו: מה נעשה? רבנו תם ככה אומר. אמר לי: מה אכפת לי מרבנו תם? תתחיל את המגילה... אחרי שנים ראיתי שהרב עובדיה שאמר לחכות לרבנו תם, הוא בכבודו ובעצמו במוצאי שמישהו אחר מדליק את הנר והוא מברך.

אתה תתן לי את כל הדברים הטובים, ואתה תיקח רק את השיריים! כביכול הגיבור הזה הוא אדמו"ר... אמר לו: טוב, וכי יש לו ברירה? וכתבו ביניהם הסכם "שהגיבור יתן לי את הטוב בעיניו, ואת השאר יקח לעצמו". ואכן הגיבור הזה הלך והציל את הכל, נתן לליסטים האלה כמה מכות "שוק על ירך" (שופטים ט"ו, ח') ולקח לו את הכל. ואח"כ הגיבור התחיל לקחת את הכל לעצמו. אמר לו היהודי: מה ישאר לי? מה אתה נותן לי? דברים בטלים, גרביים קרועים? אמר לו הגיבור: ככה סיכמנו, שאתן לך רק מה שטוב בעיני כמו שכתוב בהסכם! אמר לו היהודי, אבל לא התכוונתי שתתן לי רק בלויי סחבות! מה ישאר לי? אמר לו: בוא נלך למלך. המלך שמע, והרגיש שהיהודי צודק אבל אין לו כח להוציא ממנו, כי עשו ביניהם חוזה. אמר המלך: טוב, בוא נראה מה לעשות. **בינתיים נכנס ר' שמואל כהן** שהיה היועץ של המלך והיה חכם גדול, וקרא את הנוסח ואמר: לא כך הפירוש, אלא הפירוש הוא: **"הטוב בעיניך" - מה שאתה רוצה בשבילך - תביא לי!** התפלא המלך: וכי כך הפירוש? אמר לו: כן, כך הפירוש, הטוב בעיניך - תתן לי. אתה

פתיל תכלת, מצוות ציצית בשלמות!

מרן ראש הישיבה שליט"א:

...כיון שהתכלת הזאת קרוב לודאי שזאת התכלת המקורית, ע"פ כל הבחינות והמחקרים שעשו, לכן כדאי אדם ללבוש תכלת". (מתוך שיטת)

עוד אין לך תכלת? **הקשר ליד היק וקב! סכסוך!**

0799-1000-65

זכרתם

תקפו של נס

ביאור נפלא על מגילת אסתר וכן ענייני פורים בהלכה ובאגדה מנחם רבי רחמים חי חיותה הכהן זצ"ל

קיים גם בצרפתית

הגדה של פסח כולל שיר השירים עם תרגום עם פירוש של מנחם רבי רחמים חי חיותה הכהן זצ"ל עם הערות של תלמידו רבי רפאל כציר צבאן זצ"ל

קיים גם בצרפתית

להזמנות:
מוסדות חכמת רחמים
6 08-6727523

יום אדיר בימי שנה - כולל פורים

מיד אחר תפלה בנץ למשך שעה ורבע בבהכ"נ "בית רחמים" ב"ב
בראשות ראב"ד כסא רחמים מורנו ראש הכולל הגאון רבי דוד עידאן שליט"א

לשתתפות
ושותפות
0527-130-552

לא עשו יום אחד בשביל כולם, אלא יום בשביל המוקפין, ויום בשביל הפרזים.

שכונת "רמות" בירושלים

טז. יש מקום בירושלים שנשפך עליו הרבה דיו, האם קוראים בו בארבעה עשר או בחמשה עשר. בכל ירושלים קוראים בחמשה עשר, אבל יש מקום שקוראים אותו "רמות" - "אמות לאויל חכמות" (משלי כ"ד, ז)... פעם הם קוראים ככה ופעם ככה, ואין לדבר סוף. אתה אומר כך, ובא השני ואומר אחרת. כל אחד ילך לרב שלו, וישאל אותו מה לעשות. **והרב יהודה ברכה שליט"א** אמר (שו"ת ברכת יהודה ח"ו סי' ל"ג), אנחנו קיבלנו את הוראות הרב **עובדיה** לקרוא בארבעה עשר. כל פעם שיש מחלוקות, הרב עובדיה מכריע, כי יש לו כוח הכרעה מיוחד, והרב עובדיה אומר שיקראו בארבעה עשר. אבל וכי נתווכח עם גאונים עולם? כל אחד ואחד אומר: אני אומר אחרת. כל אחד אומר אחרת, אותה גברת בשינוי אדרת... אנחנו לא מתווכחים [כל אחד ישאל את רבו].

עיר "בני ברק"

יז. אבל בבני ברק לכל הדעות קוראים רק בארבעה עשר, חוץ מהחזון איש שאמר שקוראים יומיים. פעם אחת התפללתי בחמשה עשר באדר איפה שהיו מתפללים הרב הלל, והרב פארוז. (מקום ששמו "תורה וחיים"). ובא הרב הלל הזקן (כמו "הלל הזקן" של ליל פסח, "זכר למקדש כהלל הזקן")... ואמר אנחנו נוהגים לקרוא בבני ברק יומיים (וזה היה כבר יום שני של פורים). טוב, הביא לי מגילה ווהתחלתי לקרוא שם **12**. אחרי

שלו, ואמר לו איזה גביר: אני אתרום לך בתנאי שתשתה את כל הכוס הזאת, וזו הייתה כוס גדולה מלאה ערק. הוא שתה, ואחרי כמה ימים מת! **פשוטו כמשמעו, לא התעלה, מת!** למה עשה ככה? כי חשב שבזה יקבל מאה דולר. וכי המאה דולר הם בשבילך? הם בשביל הישיבה שלך! לכן כל בחור שבא להתרים, יאמר לתורמים: **אני אקח את התרומה על תנאי שאני לא אשתה שום דבר, ואם אני שותה, זה רק מעט מפני הכבוד.** אבל אל תמלא לי את הכוס בערק, ואחר כך תהרוג אותי! וכי השתגעתי?

12. וכשהגעתי לפסוק: "המן בן המדת האגני" (ג' א'), ראיתי שהיה כתוב שם: **"בין המדתא",** אמרתי: מה זה? אז היה לידי איזה אברך אחד, ודחף אותי במרפק ואמר לי: "מנחת שי אמר ככה". **איפה מנחת שי הזה? מנחת שי לא אמר כלום,** אבל הוא טיפש. תגיד מה שתרצה, כי בין כה וכה, זה לא חובה לקרוא ביום חמשה עשר באדר. אבל יש להם שם מגילה משובשת, ולא רק זה, אלא שהבחור דוחף אותי במרפק שלו, ואומר לי: "לא, מנחת שי... בוקי סריק! יש ישיבות שלא מלמדים אותם שום דבר. בעוד יוסף חי (דרושים פרשת וישלח ד"ה באנו) של רבי יוסף חיים הביא את הפסוק: "באנו אל אחיך אל עשיו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו" (בראשית ל"ב, ז), והוא חשב שכתוב בו: "וגם הנה" הוא הולך לקראתך". והקשה: מה זה "הנה"? מאיפה בא ה"נה"? הזה? אז הוא אמר, שהמקובלים כתבו שהקליפה של עשיו שמה "קנה", ולעתיד לבוא הקב"ה יתחנך לה את הרגליים ותהיה "הנה". וזה הכוונה: "וגם הנה הולך לקראתך". אבל אין דבר כזה! הפסוק כתב "וגם הולך לקראתך", לא כתוב "הנה". בכלל! הערתי בזה, ואחד בא אלי ואמר לי: אולי כתוב כך במנחת שי?... אמרתי לו: תפתח את מנחת שי, ותראה שאין מנחת שי כזה! בוקי סריק. זה אברכים שלא יודעים מתי פותחים "מנחת שי", ומתי פותחים "תהלה לדוד", ומתי פותחים "משנה ברורה", לא יודעים כלום! חכם אחד כתב ספר על תרי"ג מצוות, וכתב שם בהקדמה: "החיבור הזה

א"כ מה שנוהגים לברך על הנר לפני שאומרים המגלה **9**, יכול משהו אחר עוד לפני זמן ר"ת להדליק, והמוציא שבת כר"ת יכול לברך על זה. כי עיקר המנהג לא כמו רבנו תם, אלא המנהג כמו הגאונים, שמיד כשאתה רואה את השמים חשוכים - עשרים דקות חצי שעה אחרי השקיעה - זה כבר לילה **10**. **אבא ע"ה** אומר (שו"ת איש מצליח ח"ב תאו"ח סי' י"ג) בכלל לא לחוש לדעת רבנו תם. והרב עובדיה אומר (עייני ביב"א שם) שבכל זאת צריך לחוש, כי יש עשרים פוסקים ראשונים סוברים כמוהו, אז אנחנו נחכה. אבל במדה ובא מוצאי שבת ויש לנו לקרוא את המגילה לא צריך לחכות. הנה הרב עובדיה לא מחכה. הרב היה נותן שיעורים במוציא שבת מחוץ לעיר, והוא אומר לנהג: סע מהר. והנהג אומר לו: רבנו תם, רבנו תם. והרב עובדיה אומר לו: אתה שומר רבנו תם? אתה לא שומר רבנו תם, אז אתה לא צריך לחכות. ואני לא ידעתי את כל זה, והיה לי ויכוח עם **מכלוף כהן** (יהודי ירא שמים, מתוק מדבש), וטעיתי. מותר להתחיל מגילה ולהדליק נר לפני רבנו תם. אני לא מדליק, אלא משהו אחר מדליק ויש לו על מי לסמוך, כל הגאונים סוברים כמוהו.

מתי קוראים מגילה?

יד. יש לנו יום פורים, ויש בו יומיים. אלה שנמצאים בערים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, קוראים בחמשה עשר באדר. ואלה שגרים בערים שאינם מוקפות חומה מימות יהושע בן נון, קוראים בארבעה עשר באדר. ויש מקומות מסופקים, והרמב"ם כותב (פ"א מהלכות מגילה ה"א) שבכל מקום שיש בו ספק, קוראים בארבעה עשר בברכה, כי זו הקריאה לרוב העולם. וביום ט"ו בלי ברכה. יש ערים שנהגו לקרוא בהם בשני הימים, לוד וכדומה, והם כתובים בספרים. איני זוכר פרטים. הבעיה היא שרוב הדברים נשכחו מאתנו, אמנם יש לנו ספר ארץ חיים וספרים אחרים שכותבים כאן נוהגים לקרוא יומיים וכאן נוהגים לקרוא יום אחד, אבל אין חכם שאסף וריכז את כל הדברים האלה. אבל מן הסתם [רוב הערים אינם מוקפות] קוראים בהם רק בארבעה עשר.

ולמה עשו פורים יומיים?

טו. ולמה עשו פורים יומיים? הר"ן (על הרי"ף מגילה דף א' ע"א) כותב שעשו לכל אחד שמחה ומשתה ביום המנוחה שלו שנח מהאויבים, לכן בכל העיירות קוראים ב"ד שזה יום המנוחה, ובשושן שנחו בט"ו קוראים ביום ט"ו. והסיבה שתלו את זה בעיירות מוקפות חומה מימות יהושע בן נון ולא מימות אחשורוש, כתוב בירושלמי (מגילה פ"א ה"א) שעשו כבוד לארץ ישראל שתהיה כמו שושן. כי אם לא כן, יצא שבח"ל יקראו בט"ו, ובארץ ישראל שהייתה חריבה באותו זמן, כולם יקראו ב"ד. לכן בירושלים קוראים בחמשה עשר באדר. ואפשר לומר עוד

טעם. כי אם כולם יעשו ביום אחד, ממילא נשארו עשרים וארבע שעות בלי תורה [ואיך יתקיים העולם]? **11**.

9. [כך היה מנהגו בתוספת וכו' מרן הגר"ע יוסף בספריו. אולם בשו"ת תפ"מ ח"ב (סוס"י נ"ט) כתב דבזמננו שאין משתמשים בנרות רק במנורות חשמל, אין צריך לברך בורא מאורי האש קודם קריאת המגלה, ואדרבה עדיף לסדרה אח"כ על הכוס עם שאר הברכות. עש"ב. וכן נראה נכון. (ספר סנסן לאיר עמ"ד בהערה. ע"ש עוד טעם)].

10. רבנו תם החמיר כי הוא לא הכיר את המציאות בארץ ישראל, אלא הוא ראה את צרפת, ושם לא רואים שלושה כוכבים רק כעבור שעה כמעט. ככה מפורש בתוספות בתחלת פסחים (דף ב' ע"א ד"ה והא), והיום אנחנו יודעים שהמציאות אחרת.

11. הרי מה עושים הבחורים שיהיו בריאים? בלי ארבעה עשר באדר, שותים ושותים עד שהולכים כמו שיכורים, וזורקים אבנים על אוטובוסים, ועל כולם... **אני מזוהר אתכם, תזוהרו ואל תלמדו מהם!** פעם אמר לי **ר' נתן רוטשילד** (סגן המנהל של "מעייני הישועה"), שהיה בחור מסכן שהלך ביום פורים לאסוף כסף לישיבה

דועה נאמן

אצרות ומכתבים ממרן ראשהישיבה שליט"א

תוכחה לבן שאינו מכבד את הוריו

בס"ד, כ"ב אדר התשס"ה

לכבוד ידידנו הדוקטור החוקר, מסורת אבותיו מוקיר, ובתורה איננו פוקר, מר ארה"ב קנדה.
בן לאותו צדיק החכם השלם והכולל הרה"ג ר' א. ב. צ"ל מח"ס....
שלום וברכה!

מה נשמע? מה שלומך? ואיך המרגש?

הייתי אצל אמך הגב'... ת"מ והיא מאד מתגעגעת אליך ומצטערת שלא באת לבקר בא"י בשנת פטירת אביך צ"ל וגם בהלווייתו לא השתתפת. ואם בשביל שהיית טרוד בעסקים שונים ודיני ממונות, דע ידידי שכל העולם הזה הבל ומה יתרון לאדם שיעמול לרוח ומאומה לא ישא בידו. אין טוב לאדם שיאכל ושתה וראה טוב בעמלו, לעזור לאמו היושבת שכולה וגלמודה בביתה, ולבנות בית נאמן, בנין עזר עדי עד. שמשון הלך אחר עיניו, ומה היה סופו? אבשלום התגאה בשערו, ומה היה סופו? **"אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו וגו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי"** (ירמיה ט' כ"ב-כ"ג).

מתי אתה חושב לחזור לארץ לשמח לב אמך ואחיותיך וקרוביך?

כתוב נא לי על כנפי היונה,

בידידות נאמנה ובברכה, נאמן"ן ס"ט.

התפלה התקשרתי לרבי שריה דבילצקי זצ"ל, ושאלתי אותו: האם בבני ברק קוראים בשני הימים? אמר לי: זו דעת החזון איש בלבד, אבל כל הפוסקים אומרים שקוראים ביום ארבעה עשר בלבד. אין שום בעיה. (וע"ע בספר סנסן ליאיר עמ' שט"ו).

מדיני בן עיר ובן כרך ואם מוציאים זה את זה

יח. בן עיר - כגון אחד שגר בבני ברק כל הזמן - שהיה בעירו ביום ארבעה עשר, ונסע לירושלים ביום חמשה עשר, פטור מהכל, כי הוא כבר יצא ידי חובה. ואם היה להיפך - בן כרך שהיה בעיר ביום ארבעה עשר, ונתחייב לקרוא בעיר כי היה שם בעלות השחר של ארבעה עשר (כי הכל תלוי בעלות השחר, אם בעלות השחר הייתה במקום של הפרזים אתה פרוז, ואם הייתה במקום של המוקפים אתה מוקף), ואח"כ ביום חמשה עשר הלך לכרך, אמרו בירושלמי (מגילה פ"ב ה"ג) שנתחייב כאן וכאן, אלא שיש בזה ספק, כי הרמב"ם ומרן לא הביאו את זה, לכן יקרא בלא ברכה. ואם יש מקום בירושלים שאין להם מי שיקרא מגילת אסתר, כי כולם שם לא חיברתיו ללמד לבני אדם את אשר לא ידעו, אלא להזכירם את הידוע להם כבר". העתיק את הלשון הזו מההקדמה של מסילת ישרים. וכל דבריו בספר הם דברים מפורשים. מה אתה משוה את ספרך ל"מסילת ישרים"??...

עמי הארץ, האם האברך הירושלמי הזה (שכבר נתחייב בבני ברק, ושוב הגיע קודם עלות השחר של ט"ו למקומו - ירושלים) יכול ללכת ולקרוא להם? ההלכה היא, שהוא יכול לקרוא ולהוציא אותם ידי חובה. כי יש כאן ספק ספיקא. ספק שמא הלכה כירושלמי שנתחייב גם בחמשה עשר, ואם תמצא לומר שאין הלכה כירושלמי, שמא הלכה כדעת רש"י (מגילה דף ב' ע"א ד"ה אלא) והמרדכי (רמז תשע"ה), שגם מי שאינו חייב לקרוא את המגילה באותו יום, יכול לקרוא ולהוציא ידי חובה את מי שנתחייב באותו יום. איך הגענו לזה? רש"י מפרש, שמה שאמרו (מגילה דף ב' ע"א) מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלושה עשר וכו', מי קורא להם? אנשים מבני העיר שפורים שלהם בארבעה עשר, הם יקראו להם. אחרת ישארו בני הכפרים בלי כלום. בלי תורה ובלי מגילה. ולכן מינו את בני העיירות - בני ארבעה עשר - שיקראו את המגילה לבני אחד עשר ושנים עשר ושלושה עשר. וכתבתי בזה עוד פרטים בספר סנסן ליאיר (חלק השו"ת סי' ו'-ז).

"תבינו ואחר נדבר"

יט. פעם אחת האדמו"ר מקוצק שהיה חריף גדול, שאל את רבי אברהם בנו של הגאון מוילנא, מה הגדולה של אביך? אמר לו: כל שאלה בתורה הוא יכול לענות. אמר לו: למשל? אמר לו: יש לנו שאלה, למה במסכת מגילה (דף ב' ע"א) כתוב במשנה: מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלושה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, בלא פחות ולא יותר. ואילו במסכת שבת (דף קל"ז ע"א) גבי הזמנים שמלים בהם את התינוק כתוב במשנה: קטן נימול לשמונה, לתשעה, לעשרה, לאחד עשר ולשנים עשר. ולא כתוב: "לא פחות ולא יותר". למה כתוב ככה? אמר לו: אני אמצא לך תירוץ יפה. אמר לו תירוץ חריף מאד. אבל הוא אמר לו שלגאון מוילנא היה תירוץ יותר טוב. אז הוא חשב, ואמר עוד תירוץ ועוד תירוץ, אבל על הכל הוא אמר לו שלגאון היה תירוץ יותר טוב. אמר לו: א"כ מה התירוץ הנכון? ענה לו: אבא היה מתרץ, שגם במילה (במסכת שבת) כתוב "לא פחות ולא יותר"... זה ההבדל בין מי שהוא חריף גדול, לאבא שלי הגאון מוילנא. הגר"א היה בודק את כל הדברים, ואילו מי שהוא חריף מתחיל להתפלפל. מה התועלת בפלפול? הרי צריך דבר ראשון לבדוק את הדברים, ורק אחר כך לדבר - "תבינו ואחר נדבר" (איוב י"ח, ב). ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, בין שבאו מאוחר ובין שבאו מוקדם, בין ששמעו בהתחלה ובין ששמעו בסוף, הקב"ה ימלא כל משאלות לבם לטובה, בריאות איתנה והצלחה רבה, אושר ועושר וכבוד, וכן יהי רצון וגאמר אמן. א-ל מלא רחמים, יתמלא ברחמים על נפש רוח ונשמת מרת אמי כמסאנה בת מינה שנפטרה כהשבוץ הזה. רוח ה' תניחנה בגן עדן, ותהיה נשמתה צרורה בצרור החיים. אמן כן יהי רצון.

כבר פסק מורן רבינו עזריה יוסף זצ"ל (חז"ר פד"ק)
מופלות מוחצית השקל יש לתנם
למוסדות תורה

זכר למחצית השקל

ומתנות לאביונים

נותנים במוסדות "חכמת רחמים"

כל התורמים מתברכים בסעודת הפורים
ע"י מורנו ורבינו ראש המוסדות הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א

חייגו עכשיו (או שלחו הודעה):
08-6727523

אזעמדות נדרים נלוס

ומגדל חנואל עד "יקבי המלך"

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות
הגאון הגדול רבי חנואל כהן שליט"א
ראש ישיבת 'לבנימין אמו' ברכיה

מסירות נפש על עם ישראל

(מתוך הספר "שמחת התורה" על חומש שמות)

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה וגו' (שמות ל"ח, כ"א).

חכם אתה!

אדם צריך למסור נפש בעבור עם ישראל. מובא במדרש פליאה (אות צ"ג): אמר לו ה' יתברך למשה, חכם אתה, ואתה רוצה לעבור ולהכנס לארץ? עד כאן לשון המדרש. ויש לשאול, מדוע יש פליאה על משה שהוא חכם ורוצה להכנס לארץ? אדרבא, בגלל חכמתו הוא רוצה להכנס, כיון שהוא רוצה לקיים את המצוות התלויות בארץ (מסכת דף י"ד ע"א)!

שני הסברים בארו בזה. הבאור הראשון הוא על פי דברי רבותינו שהזכרנו, שמשה רבנו לא רצה להכנס לארץ כדי לאכול מפריה ולשבע מטובה, אלא כדי לקיים את המצוות שבה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: הרי אתה חכם, אתה יודע שכל מי שלומד בתורת עוליה כאלו הקריב עולה (מנחות דף ק"י ע"א), ולפי זה כיון שאתה לומד את כל המצוות האלה בתורה, נחשב לך כאלו קימת את המצוות התלויות בארץ ממש, ולשם מה אתה צריך להכנס לארץ? גם אנחנו, כשלומדים כל מיני הלכות שאין בדיננו לקיים, נחשב לנו כאלו קיימנו. לכן אדם ישתדל ללמוד את כל ההלכות, כמו שאנחנו קוראים בשבועות את כל המצוות, כדי שיהיה לו כאלו קיים אותן.

הסבר שני מובא במפרשים, שאם משה רבנו היה נכנס לארץ בונה את בית המקדש, ובית המקדש לא היה נחור לעולם מאחר שנגבנה על ידי משה. ואם בית המקדש לא היה נחור, חלילה כאשר ישראל היו חוטאים, במקום שנקדש ברוך הוא היה שופך חמתו על עצים ואבנים, היה שופך על עם ישראל ולא היה להם תקווה ורחמים ליצול. לכן אמר לו ה': משה חכם אתה! אתה יודע שאם תבנה לארץ, תבנה את בית המקדש והוא לא יחורב לעולם! ומה היה אם אכעס על עם ישראל ואשפך חמתי עליהם? אתה לא תחיה נצב באותו הזמן, מי יגן עליהם? לכן לא כדאי שתכנס. משה קבל את זה, ותר על מצות ישוב ארץ ישראל בשביל שיצילו עם ישראל.

חסרון בתי המקדש

הפסוק בפרשתנו אומר: "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה". את המלה פקודי אפשר לפרש מלשון חסרון, כמו: "ולא נפקד ממנו איש" (במדבר ל"א מ"ט). אמרו חז"ל (תנחומים פרשת פקודי אות ב') שנקבת פעמים כנגד שני בתי המקדש, הראשון והשני. כתב בעל הטורים, שהמלה המשכן עם האותיות גימטריא ארבע מאות ועשרים כמנין שנותיו של בית המקדש השני, והמלה משכן גימטריא ארבע מאות ועשר כמנין שנותיו של בית ראשון. על פי זה נראה לי להסביר "אלה פקודי המשכן", למה חסרו שני המשכנות - הבית הראשון והשני? "אשר פקד על פי משה", נחסרו בגלל שלא נבנה הראשון על ידי משה רבנו, כיון שאם היה בונה את הראשון לא היה נחור, ומשום שלא בנה הציל את עם ישראל.

תרומת שבעים שנה

אותו דבר מצאנו לגבי דוד המלך ע"ה. יש מפורסם בתהלים (ק"ב) נפלא מאד: "תפלה לעני כי יעטף". אומר הזהר (בראשית דף כ"ג ע"ב, דף קס"ח ע"ב ועוד), שהתפלה של העני היא המשפחת ביותר, אם אדם בא כמו עני לקדוש ברוך הוא, התפלה שלו מתקבלת. דוד המלך אומר שם: "אמר אלי אל תעלני בחצי ימי בדור דורים שנותיך, לפני הארץ ודמעתך". ומה היה אם אכעס על עם ידך שמים, המה יאבדו ואתה תעמד וקלם כנגד יבלי כלבוש תחליפם ויחלפו, ואתה הוא ונשותיך לא יתמו, בני עבדיך ישכנו וזרעם לפניך יכון" (פסוקים כ"ה-כ"ט).

לפי למעלה משלושים שנה, בשבת פרשת תרומה בשנת תשנ"ג, היינו בביתו של הגאון רבי רפאל כדיר צבאן ע"ה, והוא אמר לנו על זה פרוש נפלא מאד (אח"כ ראיתי שהרב חיד"א בשם הר"ש פרימו וכן בספר יד יוסף הביאו פירושו דומה). אמרו רבותינו (זהר בראשית דף קס"ח), שדוד המלך ע"ה היה צריך להולד נפל, אבל הקדוש ברוך הוא לא רצה שנגמשה גדולה כזאת לא תהיה, לכן אמר לאדם הראשון: "אתה צריך לחיות אלף שנים, זה יותר מדאי, מה תעשה עם כל זה? אתה מוכן לתרום לדוד המלך שבעים שנה?". השיב אדם הראשון: "כן, אני מוכן לתרום שבעים שנה לדוד מלך ישראל שיגיעם לך זמירות". כאשר אדם הראשון הגיע לגיל תשע מאות ושלושים, בא הקדוש ברוך הוא לטול את נשמתו, ומיד אמר אדם הראשון: "רבנו של עולם, נשארו לי עוד שבעים שנה!". הזכיר לו ה' ואמר: "אבל תרמת אותם לדוד". חזר בו אדם ואמר: "לא, אני מתקוטט, אני רוצה לחיות עוד!". "וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (איוב ב', ד). אמר לו הקדוש ברוך הוא: "לחיות עוד, אתה לא תחיה, כבר ותר. אבל לדוד המלך אמצא שבעים שנה אחרות, אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתי" (משלי כ"ג, ו). אני לא רוצה מתנה ממי שלא רוצה לתת". פנה הקדוש ברוך הוא לאבות הקדושים, והם נתנו לו.

בזהר שם מובא, שאברהם אבינו היה צריך לחיות מאה ושמונים שנה וחי פחות חמש שנים, ואותו הביא לדוד. יעקב היה צריך לחיות לפחות מאה שבעים וחמש שנה כמו אברהם, חי רק מאה ארבעים ושבע שנה, ועשרים ושבע השנים שחסרו ממנו עברו לדוד. יוסף חי מאה ועשר שנה, והיה צריך גם כן לחיות מאה ארבעים ושבע כמו חיי אביו, הוא חי שלושים ושבע שנה פחות, ויחד עם שלושים ושלוש השנים שתקמו אברהם ויעקב, נתנו לדוד שבעים שנות חיים.

"בני עבדיך ישכנו!"

לכאורה יוצא שתרמו לדוד שתי תרומות של שבעים שנה, ולפי זה היה צריך לחיות מאה וארבעים שנה, נמצא ששבעים שנה הם רק מחצית מחייו של דוד המלך. אמר לנו הרב צבאן זצ"ל שזה מה שדוד המלך אמר לקדוש ברוך הוא: "אלי אל תעלני בחצי ימי" אל תקח אותי בגיל שבעים. "בדור דורים שנותיך", אני צריך עוד דור שנה שבעים שנה". אומר לו הקדוש ברוך הוא: "אתה צודק, נכון ש'דור דורים שנותיך', אבל אי אפשר שתחיה עוד, אם תחיה עוד שבעים שנה אתה תבנה את בית המקדש, ואם תבנה אותו הוא לא יחורב (עיי' ילקוט שמעוני שמואל ב' ב' רמז

קמ"ה) לכן לפני הארץ יסדת, אתה עשית את היסודות של בית המקדש, ומעשה ידיך שמים, כמו שהשמים קיימים לעולם גם היסודות ישארו לעולם, ואם תבנה את בית המקדש והוא ישר לעולם, מה יהיה על עם ישראל אם אכעס עליהם? אתה רוצה שאשפוך חמתי עליהם חלילה? המה יאבדו ואתה תעמד? וקלם כנגד יבלי כלבוש תחליפם ויחלפו, ואתה הוא ונשותיך לא יתמו? רק אתה תשא? דוד המלך שמע את הדברים ואמר לקדוש ברוך הוא: "רבנו של עולם, אני נכנע לפניך! אתה צודק 'בני עבדיך ישכנו וזרעם לפניך יכון', אני מוכן לותר על שבעים שנה, כדי שעם ישראל יכון לנצח". דוד המלך היה כמו משה רבנו, מסר את נפשו על עם ישראל.

צדיקים בעד עמים

ואכן גדולי ישראל תמיד מסרו נפשם על עם ישראל. בזמן השואה מספר על הרבה מגדולי ישראל שהיו יכולים להמלט ולהציל, אבל לא הסכימו לברח כדי שלא לעזוב את צאן מרעייתם לבדם, ושארו עמם עד הסוף המר, כדי לנסך בהם עידוד ושמוחה. אחד מהם היה הגאון הקדוש רבי מנחם זמבא זצ"ל הי"ד שרצו למלט אותו עם עוד כמה חכמים מהגזון של העיר ורשא, אבל הם סרבו כדי שלא להשאיר את שארית הפליטה לבד.

הגאון רבי מרדכי אמיס הכהן זצ"ל רבה הראשי של תוניסיה, היה איש רב פעלים, ופעמים רבות עמד בפניו והציל את קהל מרעייתו מכמה דברים קשים. היה מנהיג אותם בחסד וברחמים. נשיא תוניסיה חביב בורגיבה, היה אוהב את הרב ומכבד אותו מאד, משום מעשה שהיה שניצל ממות בזכות ברכתו, והיה נענה לבקשותיו של הרב. הרב מאד היה אוהב את ארץ ישראל, כל הילדים והנכדים שלו עלו לארץ, אבל בכל זאת היה נשאר בתונס. לעת זקנותו בקשו שיעלה לארץ, אבל הרב השיב בשלילה והסביר: "אני מאד רוצה לעלות לארץ, אבל איך אבגוד באמון שנותן בי הנשיא? הרי כאשר יראה שעלית לארץ, הוא יגדל חלילה לפגע ביהודים! אני מעדיף להישאר לבד כאן שלא יגרם חלילה נזק לקהילה היהודית". ואכן נפטר הרב בתונס אחרי שקסר את אהבתו העזה לארץ ישראל, למען העם היושב בתונס.

הרבה צדיקים מסרו את נפשם על קדושה ונהרגו כדי להציל את עם ישראל, שמיחת צדיקים מכפרת (מועד קטן דף כ"ח ע"א). כך היה הגאון הקדוש רבי דוד אבוחצירא זצ"ל הי"ד, שגרעץ על קדושה ה' בירית תותח, ובמותו התבטלה גזרת המיתה מעל תושבי העיר. גם אחיו הגאון הקדוש רבי ישראל אבוחצירא זצוק"ל ה"בבא סאל", בשנה האחרונה לחייו היה בוכה ונאנח, ואומר שרואה נהרות של דם, ובסוף אמר למקבריו שצדיק אחד קבל על עצמו להפטר מן העולם להיות כפרה על עם ישראל, ולשפוט הכינו שהתכונן על עצמו.

אנחנו צריכים ללמוד מהם, למסור נפש על התורה, על המצוות, על קיום עם ישראל, וזכותם תגן עלינו ועל כל ישראל, וה' ישמר עלינו ויחיש לגאלנו במהרה, אמן.

התאחדות יהודית בירושלים

התאחדות יקריה א"ס

לישיבתנו הקדושה דרושים שזתפים

לרבישית ספרי קודש, ספרי רבותינו,
ראשונים ואחרונים, ספרי ש"ס ופוסקים
עבוד הבחורים המצוינים שלנו,
ההוגים בהם יומם ולילה!

ומבצעים בזכותם מחקרים תורניים המגביהים
את עולם הספרות היהודית והתורנית!
לשותפות מהירה חיינו כעת:

08-6727523 או בנדרים פלוס

אתם קונים אלחנו לוחצים
לזכותם

מדבקת
הנצחה
תודבק ע"ג
הספר

